

Asia: VN/23332/2026

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Soveltamisala: 0,5 megawatin raja-arvo ja turvallisuuspoikkeus (1 §)

HVK pitää perusteltuna, että turvallisuusviranomaisten yksinomaiseen käyttöön tarkoitetut datakeskukset on rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta (5 §)

Pykälän mukaan datakeskusta koskeva ilmoitus on tehtävä investointipäätöksen tekemisen jälkeen ja ennen rakentamisen aloittamista. HVK katsoo, että lakiesityksessä ei ole riittävällä tarkkuudella määritelty, mitä laissa tarkoitettaisiin investointipäätöksellä tai rakentamisen aloittamishetkellä. On olennaista, että lainsäädännön perusteella niin ilmoitusvelvolliselle datakeskukselle kuin ilmoitusvelvollisuutta valvovalle viranomaiselle on yksiselitteistä ja selvää, mitä toimenpiteitä ilmoitusvelvollisuuden alkaminen edellyttää ja toisaalta mihin mennessä ilmoitus on viimeistään tehtävä. HVK ei voi lain edellyttämällä tavalla

suorittaa valvontaa, jos näistä ajankohdista on epäselvyyttä tai jos HVK ei saa tietoonsa tarvittavia päätöksiä. HVK tuo lisäksi esiin, että investointipäätös on

yksityisen elinkeinonharjoittajan päätös, jota ei ole saatavilla julkisista lähteistä. HVK:lla ei ole näkyvyyttä tällaiseen elinkeinonharjoittajan päätöksentekoon eikä se tämän vuoksi voi luotettavasti valvoa ilmoitusvelvollisuuden oikea-aikaisuutta.

Ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot sekä tietojen toimittamisesta poikkeaminen (6 §)

Osa datakeskuksen ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista asioista on selkeitä ja tarkkarajaisia, mutta osa on tulkinnanvaraisia ja hyvin laajoja (esim.

toteuttamisaikataulu; arvio vuosittaisesta sähkönkulutuksesta ja sähkötehon tarpeesta ilmoitusta seuraavan viiden vuoden ajanjaksolla sekä kuvaus tulevista

sähköverkko- ja infrastruktuuritarpeista; arvio työllistämisestä rakennus- ja ylläpitovaiheessa; kuvaus varavoimaan, omaan energiantuotantoon,

energiavarastointiin, kulutusjoustoön ja hukkalämmön hyödyntämiseen liittyvistä suunnitelmista).

Jotta eri datakeskusten ilmoituksissaan antamat tiedot olisivat keskenään yhteneväisiä ja vertailukelpoisia tilannekuvan muodostamista varten, tulee

edellytettävien tietojen olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Tällä ennaltaehkäistään myös ilmoituksia vastaanottavan viranomaisen tarve pyytää täydennyksiä

ilmoitukseen sekä ilmoitusvelvollisten tarve viranomaisen etukäteiselle ohjeistukselle ja neuvonnalle. Ilmoitettavien tietojen täsmällisyys ja tarkkarajaisuus

vaikuttavat myös suoraan HVK:n työmäärään ja resursointiin.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen osalta tulisi varmistaa, että lakiesityksessä käytettävät termit ovat yhdenmukaisia energiatehokkuusdirektiivin

(EU) 2023/1791 ja delegoidun asetuksen (EU) 2024/1364 termien kanssa. Datakeskuksilta ei tulisi pyytää sellaisia tietoja, joita ne ovat jo muun sääntelyn

nojaalla velvollisia toimittamaan Energiavirastolle, jotta vältetään päällekkäistä tietojen keräämistä.

Pykälän mukaan tietojen ilmoittamisesta voidaan poiketa, jos tietoja ei ole saatavilla ilmoittamisajankohdan hetkellä. Edelleen säädetään, että tiedot tulee

toimittaa Huoltovarmuuskeskukselle viipymättä sen jälkeen, kun tiedot ovat saatavilla. HVK toteaa, ettei sillä ole mahdollisuuksia tai keinoja valvoa ja

selvittää, milloin lain tarkoittamat tiedot ovat saatavilla.

Muutoksista ilmoittaminen ja muutosilmoitusten ajankohta (7 §)

Pykälässä säädettäisiin muutoksista, joista datakeskus olisi velvollinen ilmoittamaan HVK:lle 30 päivän kuluessa muutoksesta. Pykälän 3 momentin

mukaan ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava Huoltovarmuuskeskukselle myös muista 6 §:n mukaisten tietojen muutoksista, joilla on merkittävä vaikutus

toiminnan laajuuteen tai luonteeseen. Pykälän sanamuodon perusteella jää epäselväksi, mitkä olisivat sellaisia muutoksia, joilla on merkittävä vaikutus

toiminnan laajuuteen ja luonteeseen. Säännös tulisi muotoilla siten, että sen perusteella ilmoitusvelvollisuus ei jää tulkinnanvaraiseksi. Tulkinnanvaraisuus

vaikuttaa ja vaikeuttaa HVK:n valvontavelvollisuutta.

Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus, tietojenantovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen (10, 11 ja 12 §)

HE-luonnoksen 11 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että Huoltovarmuuskeskuksella ei ole oikeutta saada sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja. HVK ei näe, että se pyytäisi lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja

datakeskusrekisterilaissa säädettävien tehtävien hoitamiseksi. Tällaiset tiedoteivät liity ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluviin tietoihin, joten momentin tarkoitus jää epäselväksi.

Voimaantulon ajankohta sekä siirtymäaika rakentamisvaiheessa ja toiminnassa olevien datakeskusten osalta (15 §)

Ks. seuraavat kohdat.

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävä ja sen resursointi

Hallituksen esityksen mukaan lain olisi tarkoitus tulla voimaan jo 1.1.2027 eli noin kolmen kuukauden kuluttua. Aikataulu on hyvin tiukka eikä HVK:lla ei ole näin lyhyessä ajassa mahdollista resursoida datakeskusrekisteritoimintoa riittävällä tavalla taikka luoda prosessia ja ohjeistuksia ilmoitusten vastaanottamiselle ja käsittelylle. HVK myös huomauttaa, ettei lakiesitystä käsitellä ns. budjettilakina, joten datakeskusrekisteritoimintoa ei ole huomioitu vuoden 2027 valtion talousarviossa eikä HVK:lle ole varattu budjettivaroja toiminnon perustamiseen ja ylläpitämiseen (mm. henkilöresursointi, ilmoitusten vastaanottamista ja käsittelyä sekä tilannekuvaa koskevat järjestelmät).

Muut esitystä koskevat huomiot

Lakiesityksen 4 §:n mukaan HVK julkaisisi datakeskuksia koskevan tilannekuvan kerran vuodessa. HVK:n näkemyksen mukaan kerran vuodessa julkaistava

tilannekuva ei välttämättä anna ajantasaista tietoa Suomeen suunnitelluista datakeskuksista ja tilannekuvan käytettävyys ja tarkoitus voivat menettää

merkityksensä, jos tilannekuvaa julkaistaan vain harvoin. HVK:n näkemyksen mukaan tilannekuvan julkaisuväli voisi olla korkeintaan yksi vuosi.

Mellin Taru
Huoltovarmuuskeskus